

Lichtspoor

52ste jaargang | 2015 nummer 2

De leugen van het kerkhof

Als predikant heb ik vaak begrafenissen van overleden gemeenteleden moeten leiden. Bij het open graf beleden we het christelijk geloof. Daarbij klonken ook de woorden: 'Ik geloof in de wederopstanding van het lichaam'. Daarmee spreken we uit dat de dood niet het definitieve einde is, we verwachten een leven na de dood. Rondkijkend over het kerkhof overvielen mij bij het uitspreken van deze belijdenis soms pijnlijke vragen: Is deze belijdenis gezien de talloze graven om ons heen geen slag in de lucht? Houden we onszelf niet voor de gek, als we zeggen dat de dood niet het definitieve einde is?

Wat mij op dit punt geholpen heeft, is dat de apostel Paulus in 1 Korinthe 15:42 schrijft dat bij een begrafenis het lichaam wordt gezaaid. Het wordt als een graankorrel in de aarde gelegd. En zoals een graankorrel in de donkere aarde ontkiemt en straks als een aar tevoorschijn komt, zo is het ook met ons lichaam. Op de jongste dag wordt een christen door Jezus wakker geroepen uit de slaap van de dood. Het is dus met de dood niet definitief voorbij! Een begraafplaats is daarom te vergelijken met een akker waarin winter tarwe is gezaaid. Je ziet alleen maar zwarte aarde, maar je weet dat over

enkele maanden de akker feestelijk groen zal zijn vanwege het nieuwe leven. Vandaar dat iemand eens gezegd heeft: 'Ik ben zo dwaas om te geloven, dat het kerkhof een leugen is'. Je ziet er niets van, maar in het geloof weet je: de dodenakker - een ouderwets woord voor een begraafplaats - heeft niet het laatste woord.

Dat dit geloof geen fopspeen is, komt omdat het gebaseerd is op de opstanding van Jezus Christus. Omdat Hij is opgestaan en de dood overwonnen heeft, is het kerkhof ontmaskerd als een leugen. Dat Jezus met zijn opstanding de dood werkelijk heeft overwonnen, wordt door de evangelisten op

een subtiele manier verkondigd. Mattheus vertelt dat de opstanding plaats vond 'toen het licht begon te worden' (hoofdstuk 28 vers 1) en Marcus schrijft dat het gebeurde 'Toen de zon opging' (hoofdstuk 16 vers 2). Het tijdstip waarop de Heiland opstond uit de dood viel samen met de zonsopgang. Op dat moment overwon het Licht. Op grond daarvan mogen wij de moed hebben om zo dwaas zijn dat we - tegen de bittere werkelijkheid van de dood in - belijden dat het kerkhof een leugen is.

Ds. H.G. de Graaff

Zuster Ingrid Van docente aan de modevakschool tot diacones

Ze werkte als docente aan een particuliere Franse modevakschool in Rotterdam, begin jaren zestig. Niets wees erop dat ze een paar jaar later door het leven zou gaan als diacones. Een bijbeltekst zette een wissel om in haar leven. Afgelopen najaar vierde zuster Ingrid van der Mede (72) haar 50-jarig jubileum. 'Door mijn diacones-zijn heb ik mijn talenten leren ontdekken.'

Na de middelbare school had ze kunnen doorleren en dat was weinigen van haar generatiegenoten gegeven. 'Thuis werden we gestimuleerd om ons te ontwikkelen. Mijn moeder, van origine Oostenrijkse, was onderwijzeres, mijn vader had een eigen zaak, een detailhandel in Rotterdam. Kleding ontwerpen, dat was mijn lust en mijn leven. *Haute couture*. Ik kan na al die jaren nóg genieten van

mensen die goed gekleed gaan. Of als mijn achternichtjes op visite komen, in hun mooie kleren... Lesgeven vond ik leuk; dat zit in de familie.' Ze had er ook talent voor. Al op jonge leeftijd gaf ze wekelijks les aan 120 cursisten en genoot ze van het vak.

'... mijn hele leven ging op zijn kop.'

De familie Van der Mede was actief in de Hervormde kerk. Op woensdag gingen de kinderen naar de bijbelstudiegroep 'Eén in Christus' (EC), die werd geleid door diaconessen. 'Het waren goede bekenden; ze kwamen ook wel bij ons thuis.' Niet dat Ingrid via deze 'protestantse nonnen' op de gedachte kwam ook in te treden. 'Oh nee, ik wilde geen zuster worden. Mijn zus en ik waren er best kritisch over. Ik had wel mede dankzij de diaconessen al op jonge leeftijd een keuze voor de Heer gemaakt. Niet uit traditie, maar bewust. Ik voelde me thuis bij hun geestelijke ligging: evangelisch-piëtistisch. ▶

Geroepen

Tijdens een conferentie in Amerongen - ik was 21 – citeerde ds. Kees Glas een uitspraak van Jezus, die me diep trof: 'Wie achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en volg Mij'. Ik voelde meteen: hier word ik bedoeld. Maar ik wilde er niet aan. Het wonderlijke was, dat ik diezelfde tekst een paar jaar eerder ook al eens had gekregen, toen ik me liet inschrijven als lid van de EC.

Drie maanden heb ik er over gedaan om me gewonnen te geven aan deze oproep. Er zat ook nogal wat aan vast: het vaarwel zeggen van mijn beroep, mijn hele leven ging op z'n kop. Mijn ouders hadden mijn opleiding bekostigd. Wat moest ik tegen hen zeggen?

Ze reageerden wijs.

'Wacht nog een jaar',

zei mijn vader, 'als

je dan nog steeds

hetzelfde wilt, dan

mag je gaan.' Mijn

toenmalige predikant raadde het me af. Hij vond me veel te spontaan, helemaal geen type om als diacones door het leven te gaan. Later heb ik hem nog geregeld ontmoet, als hij op bezoek was in Amerongen. 'Ik ben er nog steeds', grapte ik dan.

Besluit

'Als je ergens aan begint, moet je het ook afmaken', was de stelregel bij ons thuis. Dat gold ook voor de nieuwe richting die mijn leven had genomen. In het begin vond ik het best zwaar; je mocht eens per jaar naar huis. Ik herinner me dat mijn vader dat ook nogal wat vond, om een meisje zo uit het ouderlijk huis te halen. Thuis was ik zes weken vakantie in Oostenrijk gewend, bij de familie van m'n moeder; bij de zusters was de

vakantie beperkt tot één of twee dagjes uit.

Maar ik bleef bij mijn besluit.

Het was best apart om met mijn ervaring als costumière opeens mijn eigen diaconessen-kledij te maken.

Omscholen

Ik werkte in de waskeuken, in de naaikamer en in de verpleging. Zeven maanden na mijn aantreden moest ik twee rugoperaties ondergaan; ik bleek altijd fout te hebben getild. Het was beter als ik me zou omscholen tot boekhouder. Een aantal diaconessen had tevergeefs geprobeerd het diploma daarvoor te halen. Met God maakte ik de afspraak dat, als ik het examen binnen drie jaar zou halen, ik

'Wie achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en volg Mij'.

dat als een teken van Hem zou zien. Ik was een vlotte leerling, haalde het diploma en kon aan de slag. Indertijd hadden de diaconessen op 12 locaties vestigingen: Groningen, Putten, Amerongen, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam... Ik moest er vaak op uit en genoot van de contacten. Door het diacones-zijn heb ik mijn talenten ontdekt.

Ik heb ook diepe dalen gekend. In de periode dat ik moest omscholen, heb ik weleens bij de bushalte gestaan om een enkele reis Rotterdam te pakken. Dat is dat spontane, impulsieve van me, hè. Maar ik wist me te herpakken en ben gebleven. Geen spijt van gehad, nee.' ■

Toekomst

De huidige diaconessengemeenschap in Nederland telt nog slechts 12 zusters, van wie er 5 in het verzorgingshuis wonen.

'Officieel ben ik met pensioen, maar ik hou er wel van om nog wat om handen te hebben. Ik verzorg de kas.

Wat zal ik zeggen over de toekomst van de zustergemeenschap? Het is Gods werk. Als er op een gegeven moment geen nieuwe zusters intreden, zal Hij zijn werk wel op een andere manier voortzetten. Daar maak ik me geen zorgen over. Er zijn twee bijbelteksten die een belangrijke rol in mijn leven hebben gespeeld en spelen. De eerste was de tekst van mijn roeping ('Wie achter Mij wil komen...'). De andere kreeg ik op 18-jarige leeftijd, bij de jeugdgroep in Rotterdam: 'Wees getrouw tot de dood'. Zes jaar later, bij mijn 'inkleding' als diacones, kreeg ik, zonder dat men dat hier wist, precies diezelfde tekst mee. Bijzonder hè. Op moeilijke momenten in mijn leven heb ik daar houvast aan gehad.' ■

Koos van Noppen

Méér dan een paaslied

Kent u het prachtige paaslied nog, dat begint met de regel: 'Wees gegroet, gij eersteling der dagen'? De bekende dichter J.J.L. ten Kate schreef dit lied op een 18e-eeuwse wijs van de Hernhutters. Meestal zongen we het alleen rond de paasdagen.

Cornelis Rijnsdorp voorzag de melodie van een nieuwe tekst, in het Liedboek voor de kerken (1973). Hij maakte van dit oude paaslied een veelzijdige en veelzeggende versie. In de tekst legde hij sterk verbinding met bijbelgedeeltes over de beloofde Messias. De opstanding van Christus heeft een centrale plaats in het lied, dat als uiteindelijk hoogtepunt de wederkomst op de jongste dag bezingt.

Rijnsdorp dicht heel transparant over de meest fundamentele geloofszaken! Daardoor kan dit gezang veel breder gebruikt worden dan alleen rond Pasen. Bij voorbeeld als de gemeente door dit lied 'Amen' zegt op de belijdenis van het geloof. Of bij een avondmaalsviering, waar in enkele coupletten nadrukkelijk een verbinding mee wordt gelegd.

Ik wijs u de genoemde verbindingen aan (u vindt de tekst van het lied op de achterpagina van dit nummer). In het eerste couplet citeert Rijnsdorp het Johannes-evangelie: Jezus is het eeuwige Woord (Joh.1:1). Ook verwoordt hij de messiaanse visie op Jezus uit de profetie van Jesaja (hoofdstuk 7:14). We horen woorden uit de belijdenis van Nicea, waarin Jezus wordt aangeduid met 'God uit God en Licht uit Licht'. Verder horen we uit de Spreuken dat Jezus de eeuwige wijsheid is, spelend voor Gods Aangezicht (Spr.8:22-31).

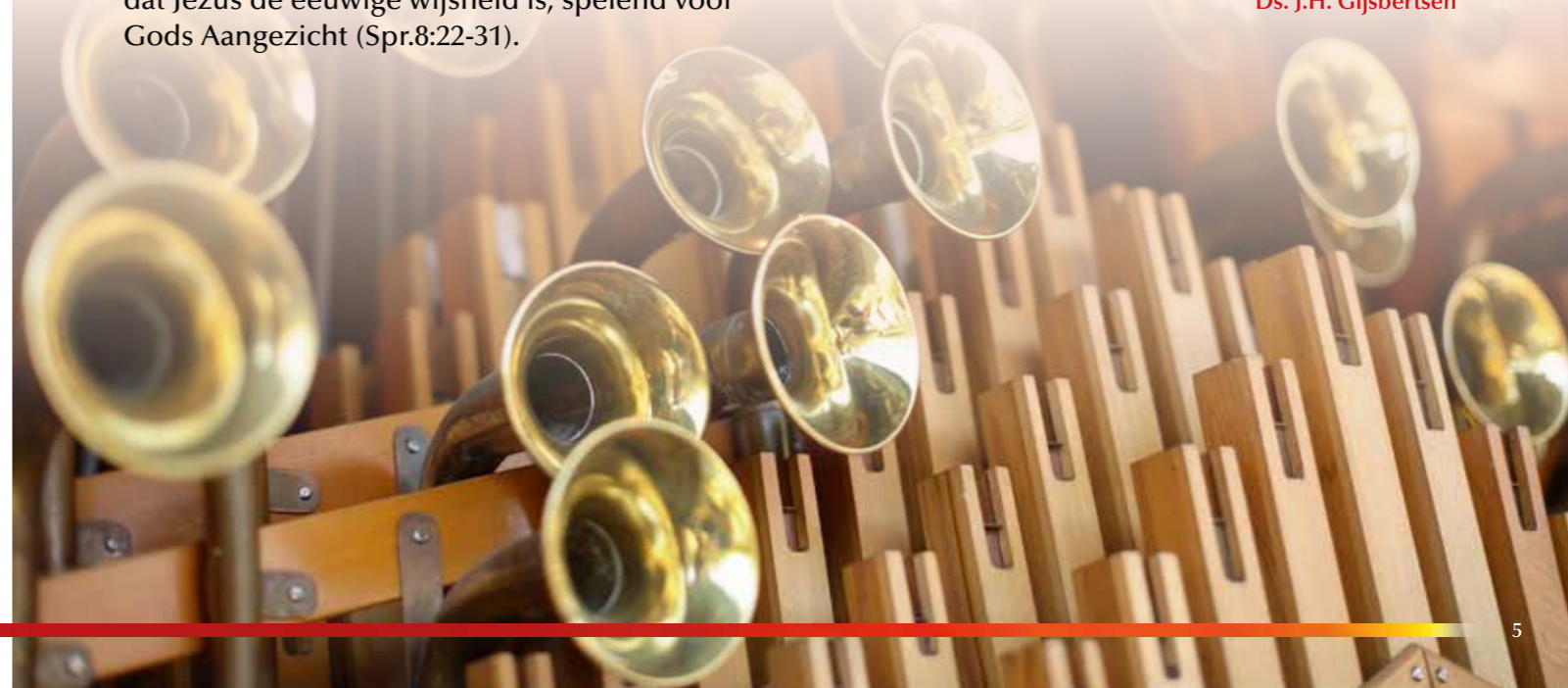
Het tweede couplet past goed bij het avondmaal. Het klassieke avondmaalsformulier noemt Jezus 'waarlijk spijs en drank voor het eeuwige leven'. In het derde couplet klinkt de echo van het getuigenis van Petrus, die in zijn toespraak op de Pinksterdag zei dat het graf Jezus niet kon (vast)houden (Hand.2:24).

Het vierde couplet neemt ons mee naar het laatste bijbelboek waar Jezus Zich de 'Wortel Davids, de blinkende morgenster' noemt (Openbaring 1:13). Als climax zingen we uit volle borst met de woorden uit het klassieke avondmaalsformulier, dat we 'met opgeheven hoofd' mogen leven uit de hoge heilsverwachting van Zijn wederkomst (Openbaring 22:16). Hoe veelzijdig en daarom ook veelzeggend!

Persoonlijk is dit lied mij heel lief geworden en dat wil ik ook graag zoveel mogelijk met de gemeente delen. Tenslotte laat ik de dichter zelf nog even aan het woord. In een toelichting heeft hij ooit eens gezegd hoe hij met dit lied geworsteld heeft: 'Ik heb gekozen voor een geconcentreerde dictie (=zeggingskracht) en voor een zekere vaart.'

Inderdaad, je voelt het in alle toonaarden. ■

Ds. J.H. Gijsbertsen

In het huis van mijn Vader zijn veel kamers;
zou ik anders gezegd hebben dat ik een plaats voor jullie gereed zal maken?
(Joh. 14:2)

Nooit verlies je je kind

Lieve Hanneke,

Heeft iemand in al die jaren waarin je nu niet meer bij ons bent, jou weleens de groeten van mij gedaan?

Soms, als ik rustig kan praten met iemand die niet lang meer heeft te leven, doe ik de groeten mee, voor jou. Maar of jij ooit die groeten krijgt ... Weet jij eigenlijk wel iets af van wat er hier op aarde gaande is? Of ben je te druk met alles wat in die hoge hemel jouw aandacht vraagt? Dat zal niet weinig zijn ... God, Jezus, oma's, opa's, juf lanny en ome Wout - je zult er je kleine handen aan vol hebben om alle contacten te bewaren!

Je kleine handen ...

Vijf was je, toen je stierf. Een halfjaar heb je dapper tegen de kanker in je buik gevochten. Tevergeefs. Honderden gebeden bleven onverhoord. In het voorjaar, toen de vogels begonnen te fluiten en de bloemen begonnen te bloeien, gaf jij de strijd op. Zijn je handen nog zo klein als toen? Je zou nu 36 zijn geweest, als je was blijven leven. Misschien was je moeder geworden, misschien was je juf geworden, of stewardess of journaliste. Misschien zijn je handen nu zo groot als die van mij, je vingers zo lang als die van je moeder. Misschien ... Ben je een engel? Heb je handen die vleugels kunnen zijn? Kun je vliegen waar je vliegen wilt, je geruisloos verplaatsen, in een ogenblik van het ene eindje van de hemel naar het andere eindje gaan? Je zult wel niet getrouwd zijn en ook geen kinderen hebben, want trouwen doen jullie toch niet, daar hemelhoog? Als de engelen zullen we zijn, zei Jezus.

Ik kijk naar je portret. Het begint een beetje vaag te worden, na al die jaren. Ik moet nodig een nieuw laten maken, ik wil niet hebben dat jouw beeld verwaagt. Ik wil je niet verliezen... Of gebeurt dat toch, ongemerkt?

Hoe klonk jouw stem? Hoe waren ook alweer de grapjes die jij zo graag maakte? Langzaam maar zeker reis je weg, bij ons vandaan. Ik kan me ook niet voorstellen hoe je zou geweest zijn als je was blijven leven. Ik zie je in gedachten nog altijd als die kleuter van toen. Een grapjas, dat was je. Misschien was je nu wel een *bitch* geweest.. Maar dat geloof ik niet. Waarschijnlijk was je juist een schat van een vrouw geworden, een mens om van te houden!

'De indringendste gebeurtenis die je persoonlijk kunt meemaken, is dat je je kind moet begraven,' zei de oud-politicus Hans van Mierlo ooit. Ik kan het niet beoordelen; ik heb van wat je aan ellende meemaken kunt, wel veel maar niet alles meegemaakt. Toch heb ik wel de neiging Van Mierlo te geloven. Je begraaft niet het verleden, maar de toekomst, iets van jezelf, iets van samen... Daarom kunnen de best bedoelde en zelfs de vroomste vertroosting je soms niet helpen.

In Klaaglied om Agnes van Marnix Gijsen zegt iemand: 'Ik heb ondervonden dat er een gruwel is groter dan de dood: het leven met een klagend gemis.' Zo is het maar net. Zelfs de vertroostende gedachte aan de wederopstanding van de doden staat dan heel ver van je af. De dichter H. Marsman schreef een gedicht getiteld 'Graf':

*Dit is haar graf, onder de jonge linden
vergaan haar handen en haar zachte ogen.
Moet men geloven dat wie haar beminden
haar eens hervinden en herkennen mogen?*

Toch is mijn antwoord op die laatste vraag met heel mijn hart: ja! Ja, ik zal je hervinden en herkennen. Eens zie ik je weer, hoe dan ook, waar dan ook.

In dat paaslicht geloof ik dan ook niet dat ik mag zeggen dat ik een kind verloor. Verloren wij jou? Ja, zo zeggen de mensen dat: we hebben een kind verloren. Maar dat kan niet, dat is letterlijk en figuurlijk godsonmogelijk. Letterlijk is het niet waar, omdat een kind geen sleutel of een ballpoint is die je ongemerkt verliest. En figuurlijk is het ook al niet waar, omdat je altijd en eeuwig 'van ons' zult zijn. Nu ja, 'van ons' ... Je bent van Hem, die onze Schepper is! Wij hebben jou niet 'verloren'. Wij weten jou door God gevonden. En wie zijn kind gevonden weet, verliest het niet.

Lieve Han, ooit schreef een moeder, na het fusilleren van haar zoon door de nazi's: 'Zo dikwijls als ik aan hem denk, is mijn hoofdgedachte vreugde.' Ondanks alle pijn denk ik nu zo ook aan jou!

In het boek *De Waterman* van Arthur van Schendel, geeft Maarten Rossaart goede raad, hoewel zijn enige zoon in de rivier bij Gorinchem verdronken is: 'Het is menselijk te huilen als je verdriet hebt, maar laten de tranen het niet donker voor je maken zodat je God niet meer ziet.' Ik dank de hemel, dat onze tranen om jou het leven niet zo donker hebben gemaakt dat we God niet meer konden zien. Dat zou jij ook nooit hebben gewild ...

Nou, kleine engel, voor jou een dikke zoen! En doe de groeten, aan wie je maar ontmoet. Tot ziens, we komen gauw! Tijd speelt voor jou geen rol. Dus laten we maar zeggen dat we morgen al komen ...

Je vader,

André F. Troost

UIT: ANDRÉ F. TROOST, LICHT VAN HOGERHAND; GEDACHTEN, GEDICHTEN, GEBEDEN. ZOETERMEER, 2013

*Eeuwig Woord,
U willen wij bezingen,*

*God uit God en Licht uit Licht;
Wijsheid, voor de aanvang aller dingen
spelend voor Gods aangezicht;
engel Gods uit Israëls oude dagen,
Zoon van 's Vaders eeuwig welbehagen,
dienaar van Gods hoog bevel,
kind der maagd, Immanuël!*

*2 Lam van God, in eeuwigheid te prijzen,
die voor 's werlds zonden boet,
uw gekruisigd vlees is waarlijk spijsze,
waarlijk drank uw heilig bloed.
Uit een duister, vrees'lijk boven mate
riecht Gij tot Hem die U had verlaten,
maar uw stem breekt door de nacht:
Vader, wereld, 't is volbracht.*

*3 Meester, Heer, uw graf kon U niet houden:
heerlijk zijt Gij opgestaan.
Die U als verrezene aanschouwden
baden U verwonderd aan.
Op de berg hebt Gij bevel gegeven,
en van de aarde zegenend verheven
zondt Gij op het Pinksterfeest
als in storm en vuur uw Geest.*

*4 Mensenzoon tussen de kandelaren,
Wortel Davids, Morgenster,
blijf uw kerk vergaderen, bewaren,
roep haar van nabij en ver.
Laat de luchters branden van uw klaarheid,
maak uw kerk tot pijlers van uw waarheid,
schuilplaats in de wildernis,
huis waarin uw vrede is.*

*5 Levensvorst, U loven de geslachten,
en tot uw verborgen tijd
blijft de bruid uw wederkomst verwachten,
't einde van haar bange strijd.
Houd haar waakzaam; doe haar, 't hoofd geheven,
uit die hoge heilsverwachting leven,
tot zij op de jongste dag,
met U triumeren mag.*